

STUDIEDAG NIEUWE GELOOFSGEMEENSCHAPPEN

8 MEI 2010

AMSTERDAM, DOMINICUSKERK

'De Dominicusgemeente Amsterdam'

Inleiding van Ko Bordens, voorzitter van liturgisch team van Dominicusgemeente in Amsterdam.

Het gebouw waarin U zich nu bevindt zag er 46 jaar geleden wel anders uit, alles geconcentreerd op het altaar daarboven. Ook het aantal parochianen liep drastisch terug.

Van toen naar nu is een hele weg geweest die ik met U niet ga bewandelen, maar wil wel proberen stil te staan bij die stadia van het proces waarvan je kan vermoeden dat die de moeite waard zijn om te memoreren. En wellicht zijn het ook nog bronnen van inspiratie en prikkels tot hoop, die doet overleven.

Het begon in 1964

Toen op 11 september 1964 hier vier dominicanen hun intrek namen was er geen vooraf opgesteld beleidsplan, ook geen duidelijke visie op de toekomst. Wel was er de intentie om de verworvenheden van het Tweede Vaticaans Concilie te vertalen naar de verkondiging. Er was grote behoefte om de Schriften weer opnieuw te bestuderen. Verder lieten zij de ontwikkelingen grotendeels op zich afkomen en telkens gedaan wat zij meenden te moeten doen. Die ontwikkeling is dus hoofdzakelijk een samenloop van toevallige omstandigheden.

Na drie jaar dient zich het koor van Bernard Huijbers aan om hier te komen zingen op voorwaarde dat zij betrokken zouden worden bij de voorbereiding van alle diensten. Tot op vandaag is het zo dat elke donderdag de viering van de zondag, inclusief de prediking, met alle betrokkenen wordt samengesteld. Het podium wordt midden in de kerk geplaatst vanuit de gedachte dat liturgie plaats vindt door podium en zaal tegelijk.

Gevolg van dit alles is dat er kwalitatief goed verzorgde vieringen ontstonden, dat nieuwe bezoekers daar ook graag over mee wilden praten, en dat er van een zekere

vrijblijvendheid de weg werd geopend naar medeverantwoordelijkheid.

En dit laatste resulteerde in een beleidsstructuur, met een democratisch gekozen raad, die de bevoegdheid heeft om benoemingen te realiseren, waarbij liturgie aan professionals wordt gedelegeerd, evenals het beheer van het gebouw aan een kerkbestuur.

Dat dit alles de nodige spanningen en obstakels heeft veroorzaakt spreekt ook in onze gemeente voor zich, en dadelijk zal ik daar nog op terugkomen.

Bisdom struikelblok

Het allereerste en voornaamste struikelblok was het Bisdom Haarlem. Ten aanzien van de gekozen democratische bestuursvorm. De bisschop heeft immers het benoemingsrecht.

Wij zijn het contact niet uit de weg gegaan, hebben geprobeerd in gesprek te blijven. Op een gegeven moment werd ons vergund een experimenteerperiode van 5 jaar in te gaan, om te zien hoe dit zich zou ontwikkelen.

De vicaris als vertegenwoordiger van de bisschop formuleerde het indertijd als volgt: de kerkelijke regels worden even ter slape gelegd.

Een begeleidingscommissie, bestaande uit een theoloog, (Edward Schillebeeckx), een liturgist en een kerkjurist (Dr. Ruud Huismans), zou het experiment evalueren.

Na 5 jaar levert die evaluatie op dat de Dominicus een meer vrije of eigen weg zoekt, anders dan bv. het katholiek kerkelijk recht voorziet en daar is begrip voor. De Dominicus voert als het ware een bredere taak van de kerk uitdoor aan nieuwe vormen van christendom voor allerlei mensen te werken.

Na verloop van tijd laat het bisdom toch weten dat de bisschop onmogelijk het dominicusgebeuren kerkorderlijk kan erkennen.

De vicarissen waarmee telkens het gesprek is gevoerd zijn er van overtuigd dat een meer oecumenisch platform een onbevanger klimaat kan scheppen, waarin de dominicusgemeente in een wat objectiever sfeer tot een eigen positiebepaling kan komen.

Verzelfstandiging

Gesteund door de orde der domincanen en de begeleidingscommissie wordt een proces van verzelfstandiging ingezet, waarbij de Dominicus als kerkgenootschap een rechtspersoonlijkheid moet worden, de huidige bestuursstructuur wordt gehandhaafd, dwz. een gekozen beleidsraad stelt het beleid vast, delegeert de uitvoering daarvan aan groepen en personen en draagt de eindverantwoordelijkheid.

De kerk als financieel bedrijf wordt ondergebracht in de Beheerstichting Dominicus. Deze Stichting wordt eigenaar van het onroerend goed.

Heel deze operatie wordt uiteraard voorbereid in kleine kring, maar uiteindelijk in meerdere fasen aan de gemeente voorgelegd. De besluiten worden uiteindelijk met algemene stemmen aanvaard.

Omdat de Beheerstichting een betrouwbare partner is voor het Rijk, in casu Monumentenzorg, komt er ook een subsidie af om het kerkgebouw te restaureren in de staat die U nu aantreft.

Dit is een groot geluk en veel reden tot dankbaarheid dat we in dit bijzondere gebouw wekelijks kunnen bijeenkomen, en tevens beschikbaar stellen voor andere aangepaste culturele activiteiten.

We zijn er van overtuigd dat veel andere gemeenschappen dit niet gegeven is .

De Dominicus mag dan een prachtige plek zijn, het is ook een doodgewone gemeente. Het is een gemeente waar de gebruikelijke problemen zijn tussen betaalde medewerkers en vrijwilligers, er wordt ook gewoon met scheven ogen gekeken naar mensen die in bestuursfuncties of in de liturgie op de voorgrond treden.

Ook hier is het gewoon mensenwerk, zoals in elke parochie en gemeente.

Niet zonder spanningen

Ik wil tenslotte besluiten met het benoemen van een aantal spanningen, die zich weer telkens aandienen in een proces van verzelfstandiging.

- Van het begin af aan heeft hier de discussie gespeeld tussen Leerhuis of Gemeente. Gaat het om goed verzorgde en kwalitatief hoogstaande vieringen, en is er ook nog oog voor gemeenschapsvorming? Enigszins anders geformuleerd, gaat het alleen maar om consumeren, of is er ook zoiets als betrokkenheid op elkaar? Zijn het alleen maar de professionals, de theologen en musici, die het voor het zeggen hebben?
- Onmiddellijk hiermee samenhangend de vaak gemaakte tegenstelling tussen een politiek engagement, opkomen voor een rechtvaardiger samenleving, en de aandacht voor de binnenkant van de mens. Tussen actie en contemplatie.
- Een andere zorg is om als zich ontwikkelende gemeente niet op een eiland te belanden. Elk half jaar laten wij ons bevragen over ons doen en laten door mensen van buiten de gemeente, uit andere gemeenten, door wetenschappers en liturgisten. Het hebben van bondgenoten.
- De Dominicus is in Amsterdam ook bekend geworden door zijn Open Huis met Kerstmis. Met kerstmis mag niemand eenzaam zijn. Ergens in de stad moet een plek zijn, een warm plein, waar je welkom bent en aardige mensen vindt, en als het even kan, ook een glas wijn en vertier.
- Sinds begin dit jaar proberen we ook op een andere wijze uit te reiken naar buiten, naar niet-kerkelijk Amsterdam, jong en oud. Elke eerste maandag van de maand is hier een avondsirene, een uur van aanklachten, hartenkreten, stilte, berichten uit de samenleving. Samen met dichters, muzikanten, denkers, bestuurders en acteurs. Met hen proberen we ook een andere taal te vinden die onze vieringen kunnen verrijken.
- Mijn diepste overtuiging is dat het creatief omgaan met wat zich aandient in zo een proces van verzelfstandiging het cement levert om te bouwen aan nieuwe geloofsgemeenschappen.